

Kvinnors (o)begränsade tillträde till det offentliga rummet

En kvalitativ studie om kvinnliga polisers riskuppfattningar på allmänna platser

Malin Andreasson och Suzanna de Cabo Warchol

Sociologi C Självständigt arbete

Huvudområde: Sociologi

Högskolepoäng: 15

Termin/år: 2018

Handledare: Elin Montelius

Examinator: Jonny Bergman

Utbildningsprogram: Risk- och krishantering

Abstract

Syftet med denna studie var att undersöka hur kvinnliga poliser, som genom sin utbildning besitter kunskaper inom självskydd, ser på risken med att röra sig i det offentliga rummet under kvälls- och nattetid utifrån deras yrkesroll samt som privatpersoner. Mot bakgrund av en rad rapporterade överfall i Östersund under vårvintern 2016 ansåg vi att det låg i tiden att undersöka hur kvinnor med självskyddsutbildning ser på kvinnors utsatthet i det offentliga rummet. Vi utgick från en kvalitativ metod där vår empiri bestod av semistrukturerade intervjuer med kvinnliga poliser som vår urvalsgrupp. Empirin bearbetades genom tematisk analys, kodning och meningskoncentrering. Utgångspunkten för vår studie var socialkonstruktionistisk där analysen byggde på feministiska teoribildningar som belyste strukturer, könsordningar och normer. Utifrån våra frågeställningar visade studiens resultat att det finns begränsningar i tillträdet till det offentliga rummet som hanteras genom olika strategier för att kunna öka tryggheten och skydda sig från den främsta risken, vilket deltagarna i studien identifierade som "en okänd" gärningsperson.

Nyckelord: kvinnliga poliser, offentliga rummet, könsnormer, risker, hegemoni

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Problemformulering	4
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Avgränsning	5
1.4 Begrepp	5
2 Tidigare forskning.....	6
2.1 Genus inom poliskåren	6
2.2 Kvinnors rädsla i det offentliga rummet	7
2.3 Konstruktionen av femininitet och maskulinitet	8
3 Teori	10
3.1 Socialkonstruktionism.....	10
3.2 Doing and undoing risk	11
3.3 Den sociala konstruktionen av kön	12
4 Metod och metodologiska överväganden	14
4.1 Val av metod.....	14
4.2 Urval	15
4.3 Metoddiskussion.....	16
4.4 Analysmetoder	17
4.5 Tillförlitlighet och autenticitet.....	18
4.6 Etiska överväganden	19
5 Resultat och analys	20
5.1 Synen på och tillträdet till det offentliga rummet	20
5.2 Normer, kön och motstånd.....	23
5.3 Uppfattningar om risker utifrån platsens betydelse	28
5.4 Den skyddande uniformen?	30
6. Diskussion.....	32
Källförteckning.....	34
Bilaga 1 Intervjuguide.....	38
Bilaga 2 Samtyckesblankett.....	39

1 Inledning

I mars 2016 riktades uppmärksamheten mot ett flertal händelser i Östersund gällande kvinnor i det offentliga rummet. Vid en presskonferens gick polisen i Östersund ut och varnade kvinnor från att röra sig själva i stan under sena kvällar och nätter. Mer specifikt uppmanades kvinnor att "tänka på hur man rör sig på vissa platser" och ett tips av polisen var att "ordna skjuts eller gå i grupp" (Leijman & Lauffs 2016). Bakgrunden till polisens agerande var ett stort antal anmälningar om oprovocerat våld mot kvinnor, av okända gärningsmän utomhus.

Polisens uttalande orsakade en hel del kritik. I SVT-morgon sa exempelvis kriminologen Anita Heber att alla har rätt till det offentliga rummet. Att uppmana kvinnor, som i det här fallet var den drabbade gruppen, att inte utnyttja det offentliga rummet var enligt henne i princip att skuldbelägga de kvinnor som utsattes för våldet (Eriksson 2016). Journalisten Karin Adelsköld ifrågasatte om det inte var mer lämpligt att uppmana män, som ju är förövarna, att stanna inomhus till situationen ordnat upp sig (Adelsköld 2016). Polisen besvarade kritiken med att de hade räknat med en debatt men försvarade samtidigt sitt agerande utifrån ett brottsofferperspektiv:

Vi har inte sagt att någon skall hålla sig inomhus. Vi har sagt att man ska iaktta försiktighet. En ensam kvinna, ofta från ett krogbesök, rör sig på mörka gator hemåt. Det är inte en situation som man ska sätta sig i.

(Eriksson 2016)

När denna mediala debatt som berörde händelserna i Östersund under vårvintern 2016 ägde rum, var vi båda uppsatsförfattare nyligen inflyttade i staden för studier. Vår utbildning, som bland annat belyser vad som händer med kommunikation och beteende när samhället är utsatt för risker, kriser och katastrofer, gjorde oss särskilt uppmärksamma på denna mediala händelse. Eftersom att överfallen blev en riksnyhet påverkade dessa händelser inte enbart oss utan även anhöriga och närstående på våra hemorter, vilket resulterade i många oroliga samtal. Vi, som båda är kvinnor och rörde oss i det offentliga rummet under både dag- och kvällstid, började fundera kring hur vi på bästa sätt kunde skydda oss mot eventuella händelser. Detta ledde till att vi och kvinnliga vänner i vår närhet blev noggranna med att ta sällskap hem och försökte

säkra oss med olika medel såsom exempelvis överfallslarm vilket tyvärr visade sig vara slutsålt i butikerna. Utöver våra egna försök till att skapa en så trygg miljö och hemgång som möjligt, fanns det även andra aktörer som engagerade sig i trygghetsarbetet såsom privatpersoner och frivilligorganisationer. Dessutom upplevde vi en ökad närvaro av polisen i det offentliga rummet.

Den mediala debatten som följde av polisens uppmaning avtog efter ett par månader men våra egna diskussioner kring tillträdet till det offentliga rummet har fortsatt till skrivande stund. Efter dessa händelser har vi en ökad medvetenhet kring riskerna med att vara kvinna och röra sig ensam på allmänna platser under kvälls- och nattetid, där ett av våra diskussionsämnen har varit kvinnliga polisers syn på kvinnors utsatthet i det offentliga rummet. Vi bestämde oss därför att studera hur kvinnor med självskyddsutbildning, som arbetar inom polisen, själva resonerar kring de risker som finns med att röra sig i det offentliga rummet.

1.1 Problemformulering

Den tidigare forskningen visar att det finns en djupt rotad uppfattning, som har med konstruktioner av genus att göra, som handlar om hur kvinnor framställs som svaga individer med behov av att skyddas medan män beskrivs som starka och handlingskraftiga (Burcar 2005, s. 20; 107; 164). Det finns flera studier som visar att kvinnor upplever en högre rädsla för att utsättas för brott än män i det offentliga rummet (se vidare avsnitt 3). Mot bakgrund av polisens uttalande kring händelserna i Östersund under vårvintern 2016 väcktes ett intresse av att studera hur kvinnor, verksamma inom yrken som utbildas inom självskydd, upplever det offentliga rummet. Denna studie avser att undersöka hur kvinnliga poliser ser på risker och resonerar kring hur kvinnor (de själva såväl som kvinnor i allmänhet) bör förhålla sig till och röra sig i det offentliga rummet under kvälls- och nattetid.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att skapa en djupare förståelse för hur kvinnliga poliser, som genom sin utbildning besitter kunskaper inom självskydd, uppfattar det offentliga rummet under kvälls- och nattetid utifrån deras yrkesroll samt som privatpersoner. Vi

vill även undersöka vilka risker som våra informanter identifierar i samband med att röra sig ensamma i det offentliga rummet. Detta leder fram till följande frågeställningar:

- Hur uppfattar kvinnliga poliser det offentliga rummet under kvälls-och natttid?
- Vilka risker anser informanterna i denna studie att det finns med att vistas ensam i det offentliga rummet?

1.3 Avgränsning

Ett flertal yrkeskategorier har en bakgrund av självskyddsutbildning i sitt arbete. Inom ramen för denna studie har urvalet av informanter avgränsats till kvinnliga poliser för att på så sätt skapa möjligheter till en djupare förståelse av en grupp som verkar inom samma kontext. Denna avgränsning gjordes även eftersom att denna yrkeskategori anses vara den som i störst utsträckning arbetar med de risker och brott som kan förekomma i det offentliga rummet samt att de besitter kunskaper i att kunna skydda sig själva mot olika former av hot och våld i deras yrkesroll. Detta bidrog till ytterligare en avgränsning där det blev av betydelsefull vikt att samtliga informanter genomfört hela polisutbildningen och är verksamma inom polismyndigheten. På grund av studiens omfång och den plats vi befann oss på vid tillfället, blev det vidare naturligt att avgränsa studien till poliskåren i Östersund.

1.4 Begrepp

I syfte av att skapa en förståelse av studien för läsaren presenteras nedan de begrepp som är centrala för studien. Vissa av begreppen kan förklaras på olika sätt, men det är de nedan presenterade beskrivningarna som vi har utgått från och genomgående använt oss av i studien.

- **Offentliga rummet**

Med benämningen offentliga rummet menas offentlig plats, som enligt Nationalencyklopedin (2018) är ett samlingsnamn för samtliga platser som är öppna och tillgängliga för allmänheten (exempelvis allmän väg, torg, gata, park eller hamnområde).

- **Självskyddsutbildning**

Innebär den utbildning som informanterna (poliserna) har som gör att de är förberedda och tränade i att bära utrustning (vapen) för att möta våldsamma situationer.

- **Hegemonisk struktur**

Begreppet betyder ledning och handlar om ett styrande eller maktutövande över något. I denna uppsats syftar begreppet till den feministiska teorins användning där det handlar om att analysera en specifik form av maskulinitet som hegemonisk (Nationella sekretariatet för genusforskning u.å.). Vi har valt att använda oss av Connells (2008, s. 115) benämning hegemonisk maskulinitet.

2 Tidigare forskning

Detta avsnitt börjar med att presentera tidigare forskning kring kvinnors roll inom polisen, följt av kvinnors upplevda rädsla för brott generellt. Vidare belyses forskning kring vad som konstruerar genus och hur detta kan påverka individers (främst kvinnors) upplevda rädsla.

2.1 Genus inom poliskåren

Chan et al. (2010) har gjort en studie inom en australiensisk poliskår i syfte att analysera användbarheten av ramverket att "göra kön", eller "doing gender" som det benämns på engelska, för att skapa en förståelse för de problem som är relaterat till genus inom polisen. I studien lyfter de fram hur manliga och kvinnliga poliser är delaktiga i att "göra kön" samt hur konstruerandet av genus förändras med tiden när kvinnor blir mer erfarna och uppnår högre rank inom organisationen. Begreppet att "göra kön" handlar om upprätthållandet av en stereotypisk könskategori, vilket innebär att individen, genom en interaktion med andra människor, bär ett ansvar över att se till att hen kan karakteriseras som det kön hen tillhör. Detta sker genom stereotypiska handlingar som gör att andra kan uppfatta en individ enligt de visuella könskategorierna. I motsats till detta handlar "undoing gender" om att ta avstånd från de karakteristiska dragen som ett kön tillskrivs (Chan et al. s. 427-429). Rosenberg

(2006) ger en utförligare förklaring av detta där hon tolkar Butler (2006) beskrivning av "undoing gender". Hon menar att "undoing gender" är de sätt som normativa föreställningar om sexuellt liv görs ogjorda, vilket innefattar upplevelsen av att bli ogjord. De heteronormativa föreställningar som råder, leder till ett antagande av att heterosexualitet är det rätta och naturliga sättet att leva sitt liv (Rosenberg 2006, s. 11-12).

Resultatet av studien delades in i tre kategorier där den första, "doing gender", bygger på svar om att kvinnliga och manliga poliser är olika och bör behandlas därefter. I den andra kategorin, "undoing gender", samlades svar där respondenterna antingen var för eller emot diskriminerande behandling och i den tredje kategorin, "doing and undoing gender", menade respondenterna att kvinnliga poliser bör behandlas lika även om de är annorlunda (Chan et al. s. 431).

Majoriteten av respondenternas svar gick i linje med kategorin "doing gender", där de manliga respondenterna ansåg att kvinnor generellt inte passar för polisyrket och såg dem mer som en börda och distraktion som inte borde placeras i frontlinjen av poliskåren utan istället har sin plats i organisationen genom att till exempel ta hand om kvinnliga offer. De ansåg att de flesta kvinnor inte klarar av arbetet rent fysiskt och de var oroliga över att behöva skydda sina kvinnliga kollegor i våldsamma situationer. De kvinnliga informanterna hade liknande ståndpunkter och de själva ansåg att två kvinnor inte bör paras ihop i samma team på grund av säkerhetsskäl (ibid. s. 432).

2.2 Kvinnors rädsla i det offentliga rummet

Tidigare forskning visar att män löper större risk för att bli utsatta för brott än kvinnor, ändå upplever kvinnor en högre rädsla för att utsättas än män (Heber 2007, s. 60). Kvinnors högre rädsla bygger på en fruktan för att utsättas för sexualiserat våld och övergrepp av okända och farliga främlingar i samband med brott (Sandberg & Rönnblom 2013, s. 189; Warr 1984, s. 698). Pain (1997) har gjort en studie på kvinnors rädsla för våldsamma brott i Storbritannien, där en del av resultatet visar att kvinnor associerar potentiella överfall till mörka, ödsliga och okända platser medan privata områden (exempelvis hemmet) anses vara säkert. Studien visar vidare att rädslan för överfall är föränderligt beroende på tid, plats, stadiet i livet och social kontext.

I rapporten "Swedish Crime Survey" visas det att 19 procent av den svenska befolkningen, varav flest unga och äldre kvinnor, känner sig otrygga i att vistas utomhus själva under kvälls- och nattetid och att de till följd av detta undviker att gå ut själva (Söderström, Ahlin, Westerberg & Irlander 2018). Även om de flesta överfallen sker i hemmet finns det en uppfattning om en okänd gärningsperson som är rådande och mest skrämmande för kvinnor, vilket begränsar deras tillgång och aktiviteter på offentliga platser (Sandberg & Rönnblom 2013 s. 191; Valentine 1989, s. 386). I relation till detta beskriver Koskela (1999, s. 111-113) att det offentliga rummet kan ses som ett område där män har större rättigheter än kvinnor. När kvinnor väljer att inte vistas på offentliga platser, på grund av sin rädsla, skapas ytterligare maskulin dominans över dessa platser vilket leder till att många kvinnor lever under ett slags "virtuellt utgångsförbud". Gemzöe (2014, s. 49-50) ger liknande förklaring där hon menar att samhällets maktsystem gör män till överordnade och kvinnor till underordnade, där det främsta uttrycket av patriarkatet är mäns sexuella kontroll över kvinnor.

Valentine (1989, s. 385-386) menar att associationen mellan manligt våld och särskilda miljöers kontext påverkar kvinnors nyttjande av platser där de hittar strategier för att hålla sig säkra. I syfte att studera psykologiska mekanismer som kvinnor har utvecklat för att undvika att bli våldtagna, presenterar McKibbin et al. (2008) den så kallade Rape Avoidance Inventory (RAI). RAI består av 69 beteenden som kvinnor själva har uppgett att de tillämpar. Indelat i fyra komponenter handlar dessa beteenden om att undvika främmande män, undvika att visa sig sexuellt mottaglig (genom att exempelvis inte klä sig i utmanande kläder), undvika att gå ut ensam samt att ha en medvetenhet om omgivningen (defensiv beredskap).

2.3 Konstruktionen av femininitet och maskulinitet

Bitton & Shavit (2015, s. 117) beskriver att feministiska kriminologer menar att kvinnors rädsla är socialt konstruerat av samhället och bygger den stereotypa uppfattningen att kvinnor är svagare än män, socialt underordnade och framhävda som passiva i jämförelse med män. En alternativ förklaring till skillnaden mellan kvinnors och mäns rädsla beskrivs kunna grunda sig i hur flickor och pojkar uppfostras som barn. Kvinnor växer upp med sociala förväntningar på sig att vara skötsamma och

försiktiga när de befinner sig i det offentliga rummet samtidigt som de under hela sitt liv får ständiga varningar från föräldrar, bekanta, medier och myndigheter som påverkar deras rädsla och bidrar till en större riskupplevelse. I motsats till detta uppfostras män till att vara orädda och uppmuntras till att ta risker där det, för dem, inte är socialt accepterat att känna någon form av rädsla. Män får dessutom inte ta emot varningar i samma utsträckning som kvinnor (Heber 2007, s. 60-61; Burcar 2005, s. 117-118). Koskela (1999, s. 115) beskriver att kvinnor, genom varningar och råd om förebyggande av brott, ständigt blir påmind om att de bör vara förberedda på att de kan utsättas för brott. I koppling till detta menar hon att rädslan är socialt konstruerad och uppstår genom diskussioner mellan vänner och andra parter samt de ständiga varningar som kvinnan får under hela sitt liv. Det finns en ideologi av rädsla som stöds av medias artiklar kring brottslighet som fokuserar på överdrivet våld och har en tendens att lägga skulden på kvinnliga offer för deras öde. Valentine (1992, s. 26) beskriver, i likhet med detta, att polis och media ofta antyder att kvinnor som blir överfallna på en allmän plats till en viss grad själva är ansvariga för att det kunde hända genom att de själva utsatt sig för risken, samtidigt som de varnar andra kvinnor för att undvika liknande platser. Sandberg & Rönnblom (2013, s. 191) menar att det är allmänt accepterat att kvinnor är rädda och undviker platser som anses vara farliga. Detta leder till att kvinnor som vågar gå överallt beskrivs som modiga och hänsynslösa, vilket ökar uppfattningen om att kvinnor "ska" vara rädda.

Burcar (2005) beskriver att både kvinnor och män förväntas uppträda utifrån könsmissiga normer som beskriver hur en individ "ska" vara eller agera utifrån sitt kön. Kvinnlighet handlar om att vara svag, sårbar och känslomässig medan manlighet innebär att vara stark och handlingskraftig (ibid. s. 20; 107; 164). Ytterligare en förklaring till mäns lägre rädsla skulle därmed kunna bero på att det inte är manligt att visa sin oro, vilket gör att män väljer att inte visa upp denna känsla (ibid. s. 117-118). I relationen mellan brott och genus finns det en stereotyp bild av kvinnan som offer och mannen som gärningsman på grund av föreställningen om mannen som våldsam och maktlysten och kvinnan som passiv och icke våldsam (ibid. s. 15; 21). Begreppet offer syftar till bland annat sårbarhet, försvarslöshet, svaghet, förlorad kontroll och passivitet, vilket gör att denna roll oftast relateras till kvinnor (ibid. s. 21; 164).

3 Teori

Detta avsnitt börjar med att presentera socialkonstruktionism som är vår utgångspunkt för studien. Därefter presenteras teorin *doing and undoing* risk av Nygren et al. (2017) följt av Connells teori om genus och maskulinitet (2008; 2009). Tillsammans ligger dessa till grund för analysen av det empiriska materialet.

3.1 Socialkonstruktionism

Utgångspunkten i den här studien vilar på ett socialkonstruktionistiskt synsätt som framförallt menar att vår verklighetsuppfattning formas via språket. I den här studien är kön en central analytisk utgångspunkt vilket innebär att vi betraktar kön som socialt, kulturellt och historiskt konstruerat. Utifrån hur Burr (1995) resonerar menar Winter Jørgensen & Phillips (2000) att socialkonstruktionism är ett samlingsnamn som spänner över ett brett fält med utgångspunkt i teorier om samhälle och kultur. Utgångspunkten i detta synsätt handlar om att man är kritisk till en objektiv sanning och kunskap om världen. Vidare menar socialkonstruktionister att vårt synsätt på världen är ett resultat och en produkt av vårt ständiga behov av att kategorisera. Vår uppfattning om världen är formad och skapad utifrån den kontext som vi lever och verkar inom vilket gör att kunskapen är kulturellt och historiskt präglad. Den sociala världen som innefattar relationer, identiteter och kunskap är inte heller bestämd eller definierad av några yttre omständigheter utan är också en produkt av den konstruerade världsbilden vilket skapas genom sociala interaktioner (Winter Jørgensen & Phillips 2000, s. 11).

Vidare beskrivs det att vårt sätt att uppfatta världen sker genom ett samband av sociala processer och kunskap där normer och sanningar tillskrivs som sedan blir föremål för en konstant kamp om vad som faktiskt stämmer och vad som är falskt. Uppfattningen om vår värld utifrån detta socialkonstruktionistiska synsätt, sker genom en konstruktion av vårt språk. Detta innebär att världen kan förstås, förklaras och uppfattas olika beroende på individens historiska ursprung och kulturella kontext. Eftersom att vi människor skapar vår sociala verklighet genom språket och genom olika sociala interaktioner resulterar detta i olika individuella verklighetsuppfattningar (Winter Jørgensen & Phillips 2000, s. 12).

Ett annan central analytisk utgångspunkt i vår studie är begreppet risk. Likt Winter Jørgensen & Phillips (2000) menar Tulloch & Lupton (2003) att kunskaper om risk är socialt konstruerat, där förståelsen kring dem utvecklas genom en tillhörighet i kulturer eller subkulturer tillsammans med individers personliga erfarenheter. Kunskapen om risker är därför både historisk och lokal, där fenomen som upplevs vara en risk vid en viss tid och plats inte behöver upplevas som en risk vid ett senare tillfälle eller på en annan plats. Kunskapen förmedlas genom sociala och kulturella ramar av förståelse kring riskerna, vilket gör att kunskapen är dynamisk, kontextuell och historisk (Tulloch och Lupton 2003, s. 1; 12.) Genom interaktion med andra lär sig också individen vilka normer och värderingar som finns i samhället. En intressant aspekt i denna socialiseringsprocess berör hur individen förhåller sig till de outtalade värderingarna och förväntningarna som uppstår under livet. Dessa outtalade normer, förväntningar och värderingar har också betydelse för hur riskuppfattningen och förhållandet till risk skapas (Olofsson & Öhman 2009, s. 115).

3.2 Doing and undoing risk

Nygren et al. (2017, s. 418-420) utvecklar teorin som på engelska kallas för "doing risk" genom att belysa hur risk, tillsammans med klass, etnicitet, sexualitet, normer (till exempel könsnormer) är socialt och intersektionellt inskrivet i våra kroppar och tankar. Nygren et al. (2017) menar att risk görs utifrån samhället som vi lever i och den kontext som vi befinner oss i, vilket innebär att risk tolkas och reproduceras utifrån den rådande normativa makten som upprätthåller hegemoniska strukturer av samhället genom människors vardagliga handlingar. Konstruktionen av risk sker utifrån rådande hegemoniska strukturer vilket påverkar samhället på makro-, meso och mikronivå. Grupper och individer som går emot den normativa makten, blir på så sätt tillskrivna risk och kan framställs därför som en grupp i "riskzonen" eller "riskabla". Människor med privilegier, pengar eller mer makt har eventuellt möjligheten att påverka att dessa grupper blir utsatta och framställda som riskfyllda men lösningen leder ofta till att andra människor och grupper blir utsatta som ett resultat av detta (ibid. s. 427).

Syftet med att utveckla detta teoretiska perspektiv handlar om att öppna upp analysen för hur konstruktionen av risk skapas utifrån den rådande hegemoniska strukturen

samt den normativa makten och hur detta påverkar vår uppfattning av risker i vardagslivet. Vidare beskrivs rädsla och oro som kraftfulla maktmedel vilket kan leda till att människor inte vågar röra sig i det offentliga rummet eller allmänna utrymmen. Nygren et al. (2017) menar att risk inte endast bör förstås som något inbäddat, neutraliserat och förkroppsligat utan även hur samhället, som utgår från en könsnormativ makt och hegemonisk struktur, utgör en risk i det vardagliga livet för människor som inte överensstämmer med heteronormativitet och som därigenom får uppleva diskriminering, utanförskap och hatbrott. Genom att inte ta hänsyn till heteronormativiteten som en ursprungskälla till hur risk konstrueras, menar författarna att de är svårt att förstå strukturens kraftfullhet och dess konstruktion av andra människor som automatiskt betecknas som en risk, riskfyllda eller utsatt för risk (ibid. s. 427-428).

3.3 Den sociala konstruktionen av kön

Connell (2009) beskriver att det finns olika rådande heteronormativa strukturer som upprätthåller normen av hur könen bör vara och ska se ut (exempelvis genom att tala om "manliga" män respektive "kvinnliga" kvinnor). När eller om dessa normer och mönster bryts, klassas detta som onaturligt eller fel. Individer blir ständigt påmind om vad som är rätt respektive fel relaterat till genus. Ett sätt att styra individers beteende är att genom exempelvis media och populärkulturen lyfta fram idealiserad en bild av femininitet och maskulinitet (Connell 2009, s. 18). Redan i tidig ålder styrs individer i en riktning som kommer att prägla identiteten genom resten av livet. Pojkar uppfostras till att vara tuffa, modiga och på olika sätt kunna använda våld där de, genom hårda sporter, tränas i att utöva fysisk dominans över andra. I motsats till detta uppfostras flickor till att ta hand om andra, där de senare i livet placeras inom yrkeskategorier som arbetar för att reparera de konsekvenser som våldet (oftast skapat av män) har bidragit till, såsom socialt arbete och omvårdnad. Dessa fakta bildar ett mönster i samhället som bestämmer hur kvinnors och män ska bete sig och de utgör delar i det moderna samhällets genussystem, vilket Connell (2009) benämner som genusordningen (ibid. s. 17).

Connell (2009) menar att en individ inte föds till ett bestämt kön (kvinna eller man), utan att detta tillstånd ständigt konstrueras genom att, som individ, förhålla sig till och identifiera sin tillhörighet till att vara kvinna eller man under sin uppväxt. Individer konstruerar sig själva som feminina eller maskulina genom att välja en plats eller förhålla sig till en tilldelad plats i genusordningen där vi, i det vardagliga livet, följer samhällets riktlinjer om hur en man eller kvinna "ska" vara. De flesta individer gör denna anpassning frivilligt, men det finns även dem som inte kan identifiera sig med samhällets bild av vad som är maskulint och feminint och som då väljer att bryta mot de rådande normerna. Exempel på normbrytande är maskulina kvinnor och feminina män samt individer som älskar någon av samma kön (ibid. s. 18-19).

Kvinnor respektive män antas ha olika uppsättningar av egenskaper där det finns en bild av kvinnan som omvårdande, lättpåverkad, känslsam och sexuellt lojala medan män antas vara rationella, aggressiva, envisa och promiskuösa (ibid. s. 86). Dessutom var det kvinnan som, historiskt sett, skulle sköta hushållet och ta hand om barnen medan mannen ansågs vara den som skulle försörja familjen och vara familjens representant (ibid. s. 15). I samtiden ser samhället inte likadant ut. Allt fler individer vågar bryta mot samhällets normer genom att välja den familjeroll, yrke eller sexuella läggning som en individ bäst kan identifiera sig med (ibid. s. 19).

Vidare beskriver Connell (2008) männens makt i samhället. Detta benämns som hegemonisk maskulinitet och innebär att patriarkatets ledande position är det som för tillfället är godkänt som rådande. Män är överordnade och kvinnor underordnade, något som bygger på institutionella maktförhållanden och kulturella ideal som grundar sig i ett godkännande av kollektivet. Detta kännetecknas främst av auktoritet snarare än våld. Det är endast den form av maskulinitet som går i linje med de rådande kulturella idealen som kännetecknar den hegemoniska maskuliniteten, vilket betyder att de maskuliniteter och femininiteter som inte passar in blir underordnade. Eftersom dessa ideal är föränderliga kan även den hegemoniska maskuliniteten variera där nya, utmanande grupper kan skapa en ny hegemoni (Connell 2008, s. 115).

Det kulturella ramverk inom vilken den kulturella dominansen verkar, bygger på överordning och underordning mellan olika grupper av män vilket i samtiden innebär att heterosexuella män har en dominans över underordnade homosexuella män.

Genom att titta på män utifrån en genushierarki är homosexuella män placerade i botten. Denna grupp av män ses snarare som feminiserade maskuliniteter som betraktas och behandlas genom en kulturell uteslutning, smutskastning, våld och diskriminering samt en uteslutning från den hegemoniska maskuliniteten. Det finns således även andra underordnade maskuliniteter som befinner sig långt ner i hierarkin vilket ofta kännetecknas av att det är femininitet som anses "smutsa ner" maskuliniteten. Faktum är att det är få män som lever enligt den hegemoniska maskulinitetens mönster och standard. Trots det drar flertalet män nytta av att kvinnor har en underordnad ställning och är därmed delaktiga i den patriarkala strukturen (ibid. s. 116-117).

4 Metod och metodologiska överväganden

I detta avsnitt redogör vi för tillvägagångssättet av vår empiri genom att presentera valet av metod, vårt urval samt en diskussion av den valda metoden. Vidare presenterar vi analysen av materialet, tillförlitligheten i studien och etiska överväganden.

4.1 Val av metod

Vi har valt en kvalitativ ansats där vi har använt oss av intervjuer. Kvalitativa metoder syftar till att få en djupare förståelse för ett fenomen genom att samla in kunskap om sociala förhållanden och individers upplevelser av fenomenet. Genom att intervjua ett antal individer som verkar inom samma sociala kontext går det att, allteftersom, skapa en bild av de förhållningssätt som råder inom den gemensamma miljön (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015, s. 34)

4.1.1 Semistrukturerade intervjuer

I syfte att kunna ställa öppna och enkla frågor med möjlighet för informanterna att fritt tolka och tänka kring ämnet, valde vi att genomföra semistrukturerade intervjuer. Denna form av intervju utgår från en intervjuguide med specifika teman och frågor som ska beröras under intervjun. Beroende på informanternas svar kan forskaren sedan välja att anpassa frågornas formulering och ordning utefter den specifika

situationen (Bryman 2008, s. 415). Med utgångspunkt i detta sammanställde vi, innan intervjuerna, en övergripande intervjuguide som vi hade som stöd och riktlinje vid samtliga intervjutillfällen. I intervjuguiden delade vi in frågorna i tre teman med utrymme för tilläggs- eller följdfrågor vid situationer där det blev lämpligt att ”spinna vidare” på ämnen eller låta informanterna prata om frågor som inte fanns med i intervjuguiden. Dessa tre utgångsteman bildade sedan nya teman i resultat och analysdelen.

Samtliga intervjuer tog mellan femton till tjugo minuter och båda uppsatsförfattarna var närvarande under samtliga intervjutillfällen utom en på grund av sjukdom. Fördelen med att båda var närvarande var att en av oss kunde fokusera på att leda intervjun och ställa frågor, medan den andra hanterade praktiska delar som exempelvis inspelningsfunktion samt stöttade upp med eventuella följdfrågor. Detta upplägg var något som vi resonerade fram innan eftersom att vi ville att intervjuerna skulle flyta på så bra som möjligt med tanke på vår medvetenhet om att informanterna avsatte tid för oss i samband med ett arbetspass. För att säkerställa att vi hade en god minnesbild av intervjuerna vid bearbetningen av materialet, transkriberades dem samma eller nästkommande dag. Samtliga intervjuer transkriberades ordagrant, men eftersom våra informanter kände varandra väl valde vi att göra några mindre språkliga ändringar i empirin för att undvika att informanterna skulle kunna identifiera varandra, men även för att undvika identifiering av informanterna av utomstående personer. Dessa ändringar, som markerades med parantesklamrar och punkter, har dock gjorts på så sätt att innehållet inte har påverkats på något sätt (Ahrne & Svensson 2015, s. 50-52).

4.2 Urval

För att besvara studiens syfte valde vi att intervjua kvinnor inom poliskåren i Östersund. Kontakten med informanterna togs genom ett besök på polisstationen där vi hade med oss en informationsblankett som innehöll en kort presentation av oss samt syftet med studien. Detta ledde till en värdefull kontakt med en polis som, i likhet med ett snöbollsurval (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015, s. 41), öppnade dörrarna till att komma i kontakt med de resterande informanterna. Ett snöbollsurval innebär att en

person som intervjuas ger tips om andra personer som kan vara intressanta för studien. Genom att låta snöbollen rulla vidare fortsätter denna insamling tills man uppnått ett önskat antal informanter. I vårt fall fick vi således kontakt med samtliga informanter genom förslag från vår första kontakt. Antalet informanter blev slutligen fem stycken där vi, efter respons och inbokade intervjutillfällen, valde att låta informanterna välja en plats för intervjun utifrån vad som passade dem i sin vardag. Detta ledde till att majoriteten av intervjuerna genomfördes på polisstationen i ett förhållningsrum och ett fåtal i grupprum på universitetet.

4.3 Metoddiskussion

Samtliga av våra informanter har varit väldigt tillmötesgående och gjort det de kunnat för att hjälpa oss i vårt arbete. Eftersom vi var medvetna om att det kunde vara svårt för dem att finna tid till att vara med på en intervju, lät vi dem bestämma tid och plats för sitt intervjutillfälle. Då vårt urval av informanter var kvinnliga poliser, vilket var en begränsad urvalsgrupp som försökte finna tid till att låta sig intervjuas, hade vi vissa svårigheter med att finna intervjutillfällen. Detta berodde delvis på att informanterna önskade att vi skulle träffas under eller i samband med deras arbetspass. Detta ledde till att de ibland fick förhinder på grund av arbetet där vissa intervjuer blev framflyttade, men det bidrog även till ett visst bortfall av informanter. Vi tror att längden på de intervjuer som genomfördes bland annat kan ha påverkats av det faktum att intervjuerna utfördes under informanternas arbetstid, inför ett arbetspass samt under jourtjänstgöring. Vi reflekterade även över hur arbetsmiljön kan ha påverkat informanternas möjlighet att skilja på sin yrkesroll respektive sig själv i egenskap av privatperson och kvinna, där några av informanterna genomförde intervjuerna i sin uniform.

Vi reflekterade över hur vår roll som studenter (med forskarrollen) på en sådan speciell plats som i ett förhållningsrum har påverkat resultatet av vår empiri. Detta eftersom informanterna, som vi tänker är vana vid förhörsteknik, har kunskapen om hur en viss typ av intervju ska gå till (genom att läsa av exempelvis blickar, kroppsspråk och nervositet). En återkommande kommentar som vi fick i början av intervjutillfällena var att informanterna tyckte att det var ovant att sitta på andra sidan av förhörsbordet,

vilket gav ett intryck av att de befann sig i en förhållningssituation de förmodligen inte är vana vid. Intervjuerna blev möjligtvis kortare än vad vi väntat oss, vilket vi tror kan ha påverkats av dessa ombytta roller. Bryman (2008, s. 369) belyser hur en kvalitativ studie kan påverkas av forskaren och dess egenskaper där kategorier såsom kön, ålder och personlighet har betydelse för intervjutillfällena. Då vi som uppsatsförfattare är nybörjare i forskarrollen tror vi även att vår nervositet och ovana kan ha påverkat längden på intervjuerna. Inför framtida arbeten är därför en lärdom att ställa fler följdfrågor för att på så sätt skapa ett bättre flyt i samtalen, vilket var vår ambition från början. Vidare tror vi att vi har haft en fördel i att vi, som intervjuade, själva är kvinnor eftersom det undersökta problemområdet är något som även vi kan relatera till.

Sammanfattningsvis tror vi att de ovan nämnda faktorerna tillsammans med stadens begränsningar av vår valda urvalsgrupp kan ha bidragit till en svåråtkomlighet av empirin och informanter. Det material som vi fått genom våra intervjuer har varit djupt och rikt vilket har gjort det väldigt spännande och intressant att undersöka detta område.

I efterhand funderade vi även på vårt metodval, och om vi eventuellt skulle kunnat använda oss av fokusgruppsintervjuer istället för semistrukturerade intervjuer i syfte av att reducera känslan av de förhållningssituationer och de ombytta rollerna som informanterna nämnde.

4.4 Analysmetoder

För att på ett tydligt sätt kunna identifiera informanternas tankar och skapa en förståelse för deras konstruktion av risk valde vi att tillämpa analysmetoden tematisk analys. Denna analysmetod innehåller inga specificerade eller bestämda tillvägagångssätt i hur analysen ska se ut, men den generella strategin Framework beskrivs kunna ge en slags riktlinje för hur analysen kan organiseras. Vid uppdelningen av teman valde vi därför att utgå från denna strategi som syftar till att fungera som ett ramverk för den tematiska analysen. Tillvägagångssättet för Framework innebär att, genom en noggrann läsning av det insamlade materialet, skapa en matris över centrala teman och underteman (Bryman 2008, s. 528-530). För att underlätta identifieringen

av teman valde vi att koda transkriberingen, vilket handlar om att koppla nyckelord till texten för att förenkla det som sades i ett uttalande (Kvale & Brinkmann 2015, s. 241). Mot bakgrund av den tematiska analysens flexibla tillvägagångssätt började vi med att noggrant läsa igenom samtliga transkriberingar där vi skrev ut materialet för att få en lättare överblick. Därefter använde vi oss av överstrykningspennor där vi markerade likheter i uttalandena med olika färger och kodade dessa för att senare skapa teman av det kodade materialet. Detta gav oss en överblick över materialet och möjliggjorde på så sätt att kunna identifiera det mest centrala i informanternas svar utifrån våra frågeställningar. Här övergick analysen till analysmetoden meningskoncentrering, vilket handlar om att sammanfatta informanternas svar till korta formuleringar genom att belysa det mest centrala i materialet (Kvale & Brinkmann 2015, s. 246-247). Detta resulterade i ett flertal olika teman som vi sedan strukturerade upp till fyra huvudteman där ett av dem även har ett undertema.

4.5 Tillförlitlighet och autenticitet

Med utgångspunkt i Lincoln & Guba (1985; 1994) belyser Bryman (2008, s. 352-353) tillförlitlighet och autenticitet som två grundläggande kriterier i att bedöma kvaliteten i kvalitativ forskning. Tillförlitlighet syftar till skapa trovärdighet i studiens resultat genom att säkerställa att forskningen genomförs i enlighet med de krav som finns (ibid. s. 354-355). För att undvika feltolkningar och öka tillförlitligheten i informanternas svar spelades samtliga intervjuer in. Vidare har vi gjort en djupgående redogörelse för hur studien har gått till för att läsaren ska kunna skapa sig en förståelse för samtliga faser, men även för att påvisa hur de olika stegen har lett fram till resultatet.

Autenticitet handlar om att undersökningen ska ge en rättvis bild av den undersökta gruppens uppfattningar och åsikter. Den ska dessutom ge en djupare förståelse för den sociala miljö de verkar inom samt hur andra individer i samma kontext upplever ett fenomen (Bryman 2008, s. 356-357). Vi har fokuserat på att inte konstruera om eller på något sätt ge utrymme för missförstånd i undersökningen för att informanterna ska känna att studien verkligen återspeglar deras uppfattningar.

4.6 Etiska överväganden

Denna studie har genomförts i enlighet med några etiska förhållningssätt. Vi har valt att utgå från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer vars fyra allmänna huvudkrav benämns som informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 6). Informationskravet innebär att de medverkande informeras om vilka villkor som gäller för dem och vilka uppgifter i studien som de förväntas ha. Kravet innebär också information om att deras medverkan är frivillig och att den när som helst under studiens gång kan avbrytas. Samtyckeskravet innebär att de personer som deltar i studien har accepterat sin medverkan och gett sitt samtycke till forskaren att delta. Konfidentialitetskravet handlar om att de deltagande inte kan identifieras av någon annan utomstående än den deltagande forskaren. Det ska heller inte gå att komma åt etiskt känsliga uppgifter som exempelvis intervjumaterialet. De sista kravet, nyttjandekravet, innebär att de uppgifter som samlas in inte används till något annat än de som innefattar forskningen (ibid. s. 7-14).

För att säkerställa att uppsatsprocessen följer de etiska riktlinjerna blev samtliga informanter, innan intervjuerna, informerade om studiens syfte. Vidare blev de tilldelade en samtyckesblankett som de fick godkänna och signera (se bilaga 2). Samtyckesblanketten innehöll information om att deras deltagande är frivilligt och de när som helst kunde välja att avbryta sin medverkan eller avböja att svara på en fråga. Vidare beskrev den att de uppgifter som framkommit under intervjuerna endast används i syfte av denna uppsats och inte kommer att föras vidare samt att uppgifterna kommer behandlas på ett sådant sätt att deras identitet inte röjs. Informanterna blev även informerade om att slutversionen av uppsatsen är offentlig och de fick ge sitt godkännande på att intervjuerna spelades in i syfte av transkribering för att sedan raderas.

Under hela uppsatsprocessen har vi varit noga med att inte ge ut eller nämna några namn på informanterna, varken under inspelningarna, under transkribering eller vid användningen av empirin i uppsatsen. Detta för att säkerställa att informanterna inte går att identifieras av någon utomstående part.

5 Resultat och analys

I detta avsnitt redovisar vi resultatet av vår studie samt en analys av detta med hjälp av tidigare beskrivna teorier och delvis tidigare forskning. Nedan redovisas och analyseras resultaten från intervjuerna med våra informanter, vilket vi har valt att strukturera upp utifrån våra frågeställningar. Analysen av vår empiri delades upp i fyra olika huvudteman. Dessa teman är "Synen på och tillträdet till det offentliga rummet" följt av temat "Normer, kön och motstånd" med tillhörande undertema "Riskstrategier och genusmakt". Därefter följer "Uppfattningar om risker utifrån platsens betydelse" och slutligen "Den skyddande uniformen?".

5.1 Synen på och tillträdet till det offentliga rummet

I studien var det flera av informanterna som beskrev det offentliga rummet som obehagligt att vistas i under kvälls- och nattetid när det är mörkt ute. Flera av informanterna kopplar detta till att mörkret gör det svårare att bedöma vad som finns "där ute" och vad som sker runtomkring. Denna känsla av otrygghet beskrivs förstärkas av medias ständiga rapporteringar om olika händelser som äger rum på just allmänna platser där kvinnor ofta lyfts fram som offer och utsatta. Dagtid verkar inte det offentliga rummet väcka samma känslor av obehag hos informanterna och de upplever sig mer trygga när det är ljust. Vi tolkar detta som att det finns en uppfattning eller en föreställning av något "okänt" fenomen som kan finnas eller inträffa under kvälls- och nattetid, men som inte existerar i samma utsträckning under dagtid. Det verkar som att flera av informanterna är medvetna om att det finns en samhällelig norm som menar att kvinnor bör undvika att röra sig ute på vissa platser under kvällstid. Vid de tillfällen då informanterna vistas utomhus under kvälls- och nattetid finns det vissa platser som de medvetet väljer att undvika.

[...] alltså inte mörka ställen, alltså man går ju inte på mörka ställen där det inte är upplyst, eh... skogsdungar och sånt där liksom. Om man ska från stan går jag inte igenom, jamen försöker hålla mig där det är, kan vara folk och liksom ja, gatlysen och upplyst och sådär. Jag undviker väl egentligen, vad ska man säga,

mörka platser där det inte vistas något folk. Så det säger väl sig självt, alltså sådana här parker med lite mer skog och sånt där (IP1)

Platser som kan betraktas som mörka ställen, såväl skogsdungar i utkanten av staden som oupplysta gator och torg i centrum framställs som ställen som bör undvikas då dessa enligt IP1 kan vara direkt förknippade med risken för att bli utsatt för något som är svårt att skydda sig mot. En annan informant förtydligar vilka risker som dessa platser skulle kunna vara förenade med:

Ja, men det är väl våld, rånad eller sånt där. Nedslagen, jag vet inte. Det är väl såna, påhopp på en alltså. [...] gruppvåldtäkt, våldtäkt (IP5)

IP5 ger här en sammanfattning på några potentiella händelser som flera av informanterna menar riskerar att drabba kvinnor som befinner sig på mörka, oupplysta platser. Gemensamt för dessa risker verkar vara att gärningspersonen är en okänd förövare som, på olika sätt, potentiellt kan ligga bakom de brott som begås där. Detta går i linje med tidigare forskning som visar att kvinnors rädsla ofta bygger på en uppfattning om en okänd gärningsperson (Sandberg & Rönnblom 2013, s. 191; Valentine 1989, s. 386). Tillsammans med informanternas beskrivningar om att de mer sällan rör sig utomhus under kvälls- och nattetid, tolkas detta som att deras tillträde till det offentliga rummet i viss mån är begränsat till dagtid. Att vara medveten om farliga platser, undvika dessa och istället välja andra vägar eller helt enkelt stanna inomhus, kan också tyda på att informanterna följer de uppmaningar som de beskrivs få från tidig ålder till följd av att kvinnor konstrueras som en grupp i riskzonen.

Dessa uppmaningar som handlar om att undvika farliga platser, mörka gator och folktomma ställen, påverkar normskapandet i samhället vilket bidrar till en struktur som avgör vilket handlingsutrymme mannen respektive kvinnan har i det offentliga rummet. Män kan i större utsträckning röra sig fritt i det offentliga rummet medan kvinnor då automatiskt begränsas (Gemzöe 2014, s. 49-50). Detta kan kopplas till de hegemoniska genusstrukturer som Connell (2008) talar om, som innebär att män är överordnade kvinnor, vilket blir centralt för hur kvinnor konstrueras som en

”riskutsatt” grupp eller en grupp som befinner sig i ”riskzonen”. Detta blir framförallt tydligt om de går emot förväntningarna om hur en kvinna ska förhålla sig till det offentliga rummet. Genom att inte låta sig begränsas av männens överordning i rummet och ändå välja att vistas på dessa platser under kvällstid, bryter hon mot den normativa makten som anger hur kvinnor bör agera (Connell 2008, s. 115; Nygren et al. 2017, s. 427). Vi tolkar informanternas svar som att det finns en medvetenhet om att rörelser i det offentliga rummet under kvälls- och nattetid kan innebära att de utsätts för potentiella händelser. Detta tänker vi kan handla om hur rädsla konstrueras utifrån den rådande heteronormativa makten (Nygren et al. 2017, s. 427) och som i detta fall leder till att kvinnan begränsas genom att undvika att blir utsatt för eventuella överfall. Som vi tolkar det, fungerar vetskapen om riskerna som ett uttryck för en maktordning som skapar en eventuell oro hos kvinnor i att vistas i det offentliga rummet. Detta går i linje med hur Nygren et al. (2017, s. 428) beskriver att oro och rädsla fungerar som kraftfulla maktmedel för att individer ska avhålla sig från att röra sig på vissa platser. Här visar tidigare forskning att det finns speciella förväntningar på just kvinnor som förväntas vara försiktiga, rädda och inte utsätta sig för de risker som är förenade med det offentliga rummet (Sandberg & Rönnblom 2013, s. 191; Valentine 1992, s. 26).

Jag känner att det inte är något speciellt kring det. Jag känner mig trygg, det gör jag. Jag kanske är väldigt naiv i det men jag har ofta känt mig väldigt trygg i omgivningen och..har jag gjort. Jag tror inte att det är så stora risker, det är väl mer om det väl händer någonting om man hamnar mitt upp i det som och jag tror att det är mer slumpen då (IP4)

IP4 beskriver att hon känner sig trygg i det offentliga rummet, men nämner samtidigt att hon kanske är naiv i att hon känner så. Detta är intressant eftersom att det berör normen om kvinnan och förväntningarna på henne. Genom hennes beskrivning av henne som naiv verkar det som att hon möjligtvis känner till den förväntade bilden av kvinnan som underordnad (Connell 2008, s. 115) och de risker som hon, som kvinna, kan utsättas för. Detta går i linje med Nygren et al. (2017, s. 427) beskrivning av hur

konstruktionen av risk sker utifrån en könsnormativ makt i samhället. Denna könsnormativa makt, som upprätthåller en hegemonisk struktur, utgör en risk i det vardagliga livet för dem som bryter mot strukturen. Sammanfattningsvis verkar IP4 vara medveten om de socialt konstruerade riskerna för kvinnor i det offentliga rummet, men låter inte dessa begränsa henne från att röra sig vart och när hon vill.

5.2 Normer, kön och motstånd

I detta tema analyseras den rådande hegemoniska maskuliniteten som Connell (2008, s. 115; 2009, s. 18) menar reproducerar en bild av hur mannen och maskuliniteten respektive kvinnan och femininiteten bör se ut genom flera exempel. På olika sätt förhandlar informanterna de bilder som framställer kvinnor som svaga och skyddslösa liksom de förväntningar som säger att kvinnor bör undvika att röra sig i det offentliga rummet under vissa tider eller omständigheter. I dessa exempel förhandlas och förvandlas "den sårbara och skyddslösa kvinnligheten" och ersätts av en annan typ av femininitet som inte var så framträdande när polismyndigheten uppmanade kvinnor att hålla sig inomhus eller i den debatten som blev ett resultat långt efter detta. En informant beskriver hur hon kände och tänkte i samband med överfallen i Östersund:

Ja, då var jag ju mer såhär, att jag ville ge mig ut och, kan de inte ge sig på mig då så kan jag agera mot det. Så det kan få ett stopp på det här. Mer så kände jag då.
Sen vet jag ju inte om jag väl hade varit i den situationen (IP2)

I detta citat beskriver IP2 känslan av att vilja ge sig ut i det offentliga rummet för att stoppa de våldsamma män som har orsakat oro för kvinnor under den aktuella tiden i Östersund. Detta skiljer sig från vad tidigare informanter gett uttryck för, där det snarare handlar om att hålla sig undan och begränsa sin vistelse i det offentliga rummet. I den här beskrivningen framhäver IP2 egenskaper såsom fysisk styrka och handlingskraft vilket är egenskaper som annars brukar kopplas till män och den hegemoniska maskuliniteten som Connell (2008, s. 115) menar är rådande. IP2 säger visserligen också att hon inte vet vad som skulle hända om hon verkligen hamnade i en sådan situation, men verkar inte påverkas av rädsla och oro för dessa män som

skulle kunna leda till ett annorlunda agerande. En annan informant ger en liknande beskrivning av sig själv när hon befinner sig i det offentliga rummet och de risker som anses vara förenade med detta:

Ja, jag anser mig själv inte vara ett jättelätt, vad ska man säga, byte. [...] och jag är ganska stark och sådär, men eh samtidigt så jag, ja jag är ju själv. Om jag är själv, då anser jag ju att det finns stora risker och sen kan ju kanske folk anse att ja men en tjej, svagare, kanske svårare att försvara sig själv. Det blir lättare och liksom göra någonting mot en tjej. Men det här är bara mina privata åsikter liksom (IP1)

I det offentliga rummet finns det en stereotypisk föreställning om kvinnor som "lätta byten" där de ses som försvarslösa och svaga till skillnad från män som beskrivs vara starka och handlingskraftiga (Burcar 2005, s. 20). IP1 utmanar denna bild av kvinnan, både när det gäller hur en gärningsman kan tänka om en tjej men också hur folk i allmänhet ser på kvinnor i det offentliga rummet. När IP1 tar sig själv som exempel på en kvinna som inte stämmer överens med bilden av kvinnor som svaga och lätta byten, så understryker hon framförallt sin fysiska styrka. Detta gör hon genom att beskriva sig som stark och därmed inget lätt byte. Samtidigt visar hon på en medvetenhet kring att vara kvinna och röra sig ensam i det offentliga rummet eftersom det finns en allmän uppfattning om kvinnor som svaga och lätta byten. Vad som är intressant i IP1 citat är hon förklarar att risken med att, som kvinna, vistas i det offentliga rummet snarare handlar om den stereotypiska bilden av kvinnan som underordnad och svag vilket automatiskt gör henne till ett lätt byte. Detta innebär att informanten belyser ett strukturellt problem när kvinnan utifrån samhällets syn betraktas som underordnad. En annan informant delar denna bild av kvinnan:

Men det kanske är mer kvinnligt och manligt, att man kanske ser en kvinna som lite mer sårbar än vad en man är (IP4)

Detta ligger i linje med Burcars (2005, s. 164) förklaring av den stereotypiska bilden av kvinnan som sårbar. Det intressanta i citatet är att det just är bilden av en sårbar kvinna som lyfts upp, inte i första hand att kvinnor är mer sårbara i sig: "man ser en kvinna som lite mer sårbar" säger IP4 här, vilket automatiskt tycks placera alla kvinnor i en

grupp som är sårbara. För att motverka dessa stereotypiska bilder och framhålla sig själva som starka och kompetenta, någon att räkna om det skulle uppstå farliga, våldsamma och riskfyllda situationer, understryker informanterna sig själva som fysiskt starka. De betonar alltså maskulina egenskaper hos sig själva vilket också gör att det feminina tonas ner. För att kunna ta avstånd från eller göra motstånd mot det lätta bytet eller det svaga offret behöver informanterna beskriva sig själva på ett sätt som ligger närmare den hegemoniska maskuliniteten (Connell 2008, s. 115) och långt ifrån Burcars (2005, s. 164) sårbara kvinna. Sammantaget går det att tolka informanternas exempel som en strävan att inte bli placerade i den underordnade positionen som kvinnor ofta tillskrivs när de vistas i det offentliga rummet under kvällstid.

5.2.2 Riskstrategier och genusmakt

Även om det tydligt går att se ett uttalat motstånd från informanternas sida mot att bli sedda som lätta byten, svaga och försvarslösa kvinnor, så verkar de genushierarkier som Connell (2009, s. 117-119) beskriver formar hur informanterna tänker och handlar i det offentliga rummet, både för sin egen del men också för den risk som den stereotypiska bilden av kvinnan medför. Informanterna måste här ta hänsyn till vad detta rent praktiskt kan innebära för dem i det offentliga rummet under vissa tider på dygnet. I materialet är det tydligt att majoriteten av informanterna ständigt är medvetna om vilka risker det finns med att befinna sig själv på allmänna utrymmen och att de, till följd av detta, inte kan slappna av eller känna sig helt trygga på dessa platser. För detta utvecklar informanterna olika risk- eller säkerhetsstrategier. En informant beskriver hur hon ständigt försöker ha en överblick över omgivningen för att kunna läsa av situationen och göra bedömningar om hon behöver ändra något i sitt beteende:

[...] det är väl för att jag är på min vakt, så jag har väl koll på omgivningen liksom så. [...] jag tittar mig över axeln, jag försöker att inte gå själv och alltså såhär, amen kvälls-och nattetid, dagtid är ju en annan sak (IP1)

Att vara på sin vakt, ha koll på sin omgivning, titta över axeln eller inte röra sig själv ute kvälls- och nattetid är strategier som IP1 tillämpar för att undvika risker eller situationer som kan vara riskfyllda. Den medvetenhet som finns kring risker för den

stereotypa kvinnan med att röra sig i det offentliga rummet bidrar på så sätt till en osäkerhet om vad som kan inträffa. Detta tycks leda till att informanten ständigt är mentalt förberedda på att vad som helst kan hända, vilket också bidrar till att det offentliga rummet ses som en potentiellt farlig plats för kvinnor. Något kvinnor alltid måste ha med i beräkningen är att ha en tanke och en bild över hur de ska agera om någon riskfylld situation plötsligt skulle uppstå. Att dessa strategier kan tolkas som typiskt kvinnliga stöds av den forskning som Valentine (1989, s. 385-386) utfört, som menar att associationen mellan specifika miljöers kontext och manligt våld bidrar till att kvinnor utformar strategier för att hålla sig säkra på ett sätt som män inte behöver göra.

Andra informanter ger exempel på hur de tillämpar andra strategier. Gemensamt för dessa sätt att agera är att kunna hantera potentiellt farliga situationer där informanterna, även om de är olika individer, tycks dela en specifik kunskap när det kommer till riskstrategier. Det gäller att vara alert, uppmärksam och förberedd ifall något skulle hända:

[...] men om jag skulle gå hem från krogen till exempel på privat tid så, eller så ringer jag min sambo och pratar med honom när jag går hem eller så tar jag följe eller så tar jag taxi. För man vet aldrig vad som kan hända (IP1)

[...] jag har inte bägge hörlurar i, utan jag har en för då vet jag att jag kommer höra ifall folk runt omkring eller så springer jag utan musik. [...] jag går alltid i mitten på vägen för då vet man ju bägge sidor (IP3)

Bilden av en kvinna som går hem från krogen och pratar i telefonen känner vi båda uppsatsförfattare väl igen, eftersom detta är något vi själva gjort i liknande eller andra situationer. Det är en risk-och säkerhetsstrategi som många kvinnor tillämpar. Detta kan liknas vid Nygrens et al. (2017, s. 418) utveckling av "doing risk" som belyser hur risk tillsammans med bland annat könsnormer är socialt och intersektionellt inskrivet i våra kroppar och vårt medvetande. Att prata i telefon är alltså en strategi som är tänkt att förhindra en potentiell förövare från att begå ett övergrepp samt öka känslan av trygghet i det offentliga rummet. "Man vet aldrig vad som kan hända" säger IP1 vilket betyder att hon som kvinna måste vara förberedd och uppmärksam på en rad situationer som hon inte kan räkna ut i förväg. Då blir det ibland bäst att ta en taxi för

att helt komma bort från det offentliga rummet. IP3 ger andra intressanta exempel på strategier där hon, i syfte av att hålla koll på omgivningen, undviker att ha två hörlurar i öronen. Detta kan tolkas som att hon vill ha ögon i nacken för att kunna höra vad som händer ifall något skulle hända och hon behöver agera på ett speciellt sätt för att försvara sig. Hon undviker också att gå på ena sida av gatan och går istället i mitten av vägen för att ha bättre uppsikt över båda sidor.

Dessa strategier kan kopplas till den sammanställning som McKibbin et al. (2008) gjorde över de 69 specifika beteenden som kvinnor tillämpar i det offentliga rummet, där två av dessa handlar om att undvika att gå ut ensam och att ständigt vara medvetna och ha en uppmärksamhet riktad mot omgivningen. Dessa kunskaper verkar delas av samtliga som vi intervjuade. Informanternas medvetenhet om det offentliga rummets risker och tillämpningen av dessa olika strategier visar sig dock inte vara något av naturen givet. Det tycks istället handla om något som informanterna fått lära sig genom hela livet och som de utför utan att tänka på det:

[...] men jag tänker till, absolut. Det gör jag. Att inte gå ut själv och, och meddela mig om jag ska någonstans och så där. Vara noga med att ringa när jag kommer hem så att de vet att jag är hemma. Sådana saker. Men det är mer sådär att jag har fått lära mig det, alltså det är inget jag tänker på. Jag gör det inte för att jag är rädd eller orolig utan jag gör det för att, det kan ju faktiskt hända något (IP2)

Här säger IP2 att hon tänker till vilket innebär att hon inte går ut själv. Hon meddelar om hon ska gå någonstans, ringer när hon kommer fram eller när hon kommer hem. Även om informanten menar att detta inte är något hon tänker på, tolkar vi detta som en begränsning av hennes rörelser i det offentliga rummet. Hon menar vidare att hon inte gör detta på grund av rädsla eller oro utan för att det faktiskt kan hända henne något. Det är en verklig risk som kan drabba henne och som hon försöker undvika genom att tillämpa dessa strategier.

Informanternas beskrivningar av hur de fått lära sig att använda olika strategier går i linje med hur Olofsson et al. (2009, s. 115) redogör för hur individer förhåller sig uttalade värderingar och förväntningar genom hela livet, där dessa tillsammans med uttalade normer har en betydelse för hur riskuppfattningar och förhållandet till risk

konstrueras. Att ständigt vara i riskzonen, som svag och skyddslös kvinna, i det offentliga rummet tycks också innebära att få ett ansvar för att försöka förhindra att drabbas av våld överhuvudtaget.

När kvinnor är medvetna om vilka risker som finns i det offentliga rummet behöver de ta till strategier för att undvika dessa, vilket styrks av Nygren et al. (2017, s. 418) beskrivning av hur risk tillsammans med könsnormer är inskrivet i våra kroppar. Genom detta läggs det ett moraliskt ansvar på kvinnan där hon förväntas kunna försvara sig, inte med våld och styrka utan genom att undvika att bli utsatt överhuvudtaget. På så sätt kan de riskstrategier som informanterna menar att de använder sägas vara formade av de genushierarkier som Connell (2008, s. 115; 2009, s. 18-19) skriver om. Det är kvinnan som underordnad och utsatt som behöver ta ansvar för sin utsatthet medan mannen, som utsätter kvinnan, har en överordnad position och därmed inte behöver ta samma typ av ansvar. För att kunna skydda sig måste kvinnor undvika vissa platser och om de ändå måste vistas där behöver de agera på ett speciellt sätt. Samma krav och förväntningar ställs inte på män.

5.3 Uppfattningar om risker utifrån platsens betydelse

I de allra flesta fall menade informanterna att det offentliga rummet kan betraktas som en riskfylld plats, där de behövde tillämpa olika strategier för att undvika eventuella risker. Det offentliga rummet beskrevs kunna innebära okända och dolda faror och som inte sällan kopplades samman med en okänd förövare. Rädslan för att vistas i det offentliga rummet verkar dock inte vara förknippat med sin egen stad eller sitt eget sammanhang. Det tycks råda en samstämmighet över att staden och kranskommunerna som informanterna bor och verkar i spelar roll för upplevelsen av trygghet, även i det offentliga rummet. Kännedom om närmiljön framstår som en viktig del i hur risker konstrueras och om informanterna behöver tillämpa några särskilda strategier. Exempelvis beskriver en informant att hon känner sig trygg i Östersund, men drar en tydligare skiljelinje mellan norra och södra Sverige och storstad respektive småstad:

Sen alltså tycker jag ju att det är lite skillnad på att vara här uppe mot att vara nere i södra Sverige. Eh...så mycket händer det ju inte här så att jag...känner mig

nog mer trygg här, och gå i, jamen mörka partier än om jag skulle vara kanske nere i en storstad (IP3)

Här ger IP3 uttryck för att det händer mindre i ett litet samhälle, vilket kan tolkas som att risken för att bli utsatt för brott inte är lika stor jämfört med storstaden. Detta gör att IP3 känner sig mer trygg på sin hemmaplan. Mot bakgrund av de händelser som utspelade sig i Östersund 2016, där ett tiotal kvinnor anmälde att de blivit utsatta för våld och sexualiserat våld är detta citatet särskilt intressant. Detta eftersom att informanten ger en beskrivning av att det inte "händer så mycket" i ett mindre samhälle, vilket verkar innebära att hon inte relaterar till de tidigare händelserna i staden. En intressant syn på risk utifrån detta citat, är att det finns en högst platsbunden betydelse för hur risker görs, vilket går i linje med hur Nygren et al. (2017, s. 427) beskriver att risker i stor utsträckning reproduceras och tolkas utifrån det samhälle som vi lever i, i termer av det som vi uppfattar som tryggt och hemmavant, oavsett vad som händer. I en annan beskrivning tydliggörs hur rädslan för det okända i det offentliga rummet förflyttas från en gärningsman till en okänd plats och vilka risker som det kan föra med sig:

[...] Men jag tror att det är mestadels att man känner till stan tror jag. Det skulle jag nog säga. Det är klart skulle man jobba i, eller bo, nere där i Stockholm så skulle man säkert veta att jamen där, dit går jag inte för där vet jag att det brukar hända grejer, så då undviker jag det kanske. Men nu om jag åker på besök där då vet jag ju inte, så att då kan jag ju hellre va: åh kan jag gå här, kanske jag blir överfallen eller (IP5)

Informanten menar att trygghet är förenat med hur väl hon känner staden och dess utrymmen. Detta kan liknas vid de resultat som framkom från en studie av Pain (1997) gällande kvinnors rädsla för våldsamma brott, där resultatet visade att rädsla för överfall är dynamiskt och beroende av bland annat tid och rum, men att deltagarna i studien menade på att den säkraste platsen där de upplevde mest trygghet var i exempelvis hemmet. Vad som verkar vara centralt för hur informanterna i denna studie uppfattar trygghet, utgörs alltså av det som är nära och som de känner till vilket gör kontext till ett viktigt analytiskt begrepp för att skapa en förståelse för hur risk konstrueras och förstås.

5.4 Den skyddande uniformen?

I intervjuerna framkom en intressant skillnad i hur informanterna uppfattar risker och rädslor beroende på om de agerar inom ramen för sin yrkesroll eller om de är privatpersoner. Rädslan i yrkesrollen är tudelad, där några av informanterna uppger att de har känt sig rädda i vissa lägen, medan andra menar att rädsla eller oro för att gå in i olika situationer aldrig har förekommit. Vidare visar flera av informanterna på att anledningen till att de inte upplever rädsla i sitt yrke kan bero på att de ännu inte varit med om någon situation som skrämte dem men att de, om det skulle hända dem något, troligtvis skulle bli rädda. Utifrån hur Tulloch och Lupton (2003, s. 23) beskriver riskuppfattningar som dynamiska och föränderliga över tid, är detta kanske inget anmärkningsvärt utan visar snarare på att informanternas olika sätt att se på risker följer detta mönster. Det som är intressant är snarare att informanterna säger att de inte är rädda i sin yrkesroll för att inget har hänt. Detta kan då jämföras med hur de som privatpersoner har en rad strategier för att undvika risker, trots att ingen tog upp att det varit utsatta för någonting särskilt, just i rollen som privatpersoner.

Genomgående beskriver informanterna att de upplever en större trygghet när de befinner sig i sin yrkesroll då de alltid har kollegor med sig men också genom deras tillgång till skyddsutrustning som gör att de kan försvara sig själva mot olika hot och händelser:

Man vet ju ändå att man har hjälpmedel med sig om det är så att man behöver använda dem (IP3)

Att ha hjälpmedel med sig handlar i detta fall om att exempelvis ha tillgång till olika vapen. Detta kan vara en pistol eller en batong för att oskadliggöra någon som riskerar att attackera, vilket betyder att IP3 kan försvara sig om hon skulle bli utsatt för något. Andra informanter beskriver hur de i sitt arbete kliver in i sin yrkesroll, där de på olika sätt känner sig skyddade av sin uniform. Uniformen verkar fungera som en slags trygghet och beskrivs bidra till att informanterna får ett övertag gentemot andra personer. Dessutom verkar det som att informanterna, genom att gå in i sin polisroll, intar en "skyddad zon" där de inte riskerar att bli utsatta för brott i samma utsträckning som i privata kläder:

Jag tror ju liksom inte att man ger sig på en polis hursomhelst (IP1)

Här menar IP1 att allmänhetens uppfattning om poliser kan förhindra en förövare från att ge sig på henne när hon befinner sig i sin yrkesroll. Det går att tolka som att när det gäller uniformerad personal som exempelvis poliser, sänder hela deras utrustning med uniform, vapen och speciella bilar en varnande signal om att hålla sig lugn. Detta är intressant och kan kopplas till den här tudelningen som vi nämnde ovan och som gäller risker i yrkesrollen respektive som privatperson. En gissning är ju att risken för att utsättas för våld eller brott skulle kunna vara större när IP3 agerar i sin yrkesroll än som privatperson.

En annan informant beskriver att det finns en skillnad i att vara kvinna i sin polisuniform jämfört med att vara kvinna i privata kläder. Som privatperson är de inte skyddade av sin utrustning, uniform eller kollegor utan beskriver sig vara en "i mängden" av alla andra kvinnor, vilket bidrar till att rädslan av att vistas i det offentliga rummet ökar. IP3 för ett liknande resonemang utifrån situationer där hon är privatperson:

Jag har ju typ bara mina händer att försvara mig med, och det är ju klart att det är mycket svårare. Är det någon som är större än en själv så är man ju alltid i ett underläge (IP3)

Som privatperson har IP3 inte tillgång till sin polisiära utrustning utan bara händerna att försvara sig med. I jämförelse så ger detta en känsla av en större utsatthet, vilket beskrivs vara en nackdel. Detta citat blir intressant i jämförelse med hur några av informanterna ovan beskrev sig själva som fysiskt starka där de till och med resonerade kring att ge sig ut och stoppa de pågående händelser som skedde under vårvintern 2016. Sammanfattningsvis kan detta tolkas som att även om informanterna i sin yrkesroll har en form av makt i samhället kan de i sin privatroll, utifrån normen om kvinnan, förstås som svaga och underordnade kvinnor utan vapen och därmed "lätta byten". Detta gör att de utanför sin yrkesroll är utsatta för de hegemoniska strukturer och den normativa makt som gör att deras tillträde begränsas till det offentliga rummet och möjligheten att röra sig vart och när de vill. Den generella bilden av

kvinnan som en enhetlig kategori är något som vi kommer diskutera nedan i diskussionsavsnittet.

6. Diskussion

I detta avsnitt presenteras en diskussion och reflektion över studiens resultat. Vi kommer börja med att redogöra en sammanfattning av studiens syfte och frågeställningar för att presentera vårt resultat. Vidare följer en diskussion om tidigare forskning och avslutningsvis redogörs en kortare reflektion över metodval samt förslag till vidare forskning inom området.

I den här studien var vi intresserade av att undersöka kvinnliga polisers upplevelser av det offentliga rummet under kvälls- och nattetid. Vårt syfte var att skapa en djupare förståelse för hur deras polisiära bakgrund med självskyddsutbildning påverkade upplevelsen av det offentliga rummet utifrån deras arbetsroll samt i deras privatliv. För att undersöka detta utgick vi från två frågeställningar som innefattade vilka risker våra informanter identifierade med att vistas ensamma i det offentliga rummet, samt vilken uppfattning de kvinnliga poliserna hade av offentliga rummet under kvälls- och nattetid.

Våra frågeställningar ledde oss fram till intressanta resultat som visar att kvinnors underordning, utifrån Connells (2008, s. 115) genushierarki yttrar sig i rumsliga och kroppsliga tillämpningar av strategier för att undvika risken för att eventuellt bli utsatt av den okända gärningsmannen i det offentliga rummet. Mer specifikt, uppger kvinnorna att de på olika sätt hanterar rummet utifrån kroppsliga strategier som att "titta sig över axeln" eller aldrig ha två hörlurar i samtidigt för att kunna höra och förbereda sig för att något plötsligt kan inträffa. De rumsliga begränsningarna som framkom handlade om ett undvikande av mörka och ödsliga platser, att inte gå ut alls och att transportera sig själva hem på ett säkert sätt. Av dessa redogörelser för olika strategier eller undvikande av det offentliga rummet framgår det att kvinnorna i någon mån, trots att de besitter en självskyddsutbildning genom sin polisiära bakgrund, är underordnade den hegemoniska struktur och den normativa makt som Nygren et al. (2017, s. 427) menar gör grupper som avviker från normen i samhället till riskutsatta eller i riskzonen.

En reflektion som har infunnit sig hos oss under skrivandets gång, handlar om risken för "det okända" som har beskrivits av informanterna som någon större person och någon som har som avsikt att utföra överfall från de dolda och mörka platserna. Detta ligger i linje med tidigare forskning som visar på att bilden av en okänd gärningsman är den bild som anses vara mest skrämmande och som begränsar kvinnors aktiviteter och tillgång till de offentliga rummet (Sandberg & Rönnblom 2013, s. 191; Valentine 1989, s. 386). Vidare beskrivs denna någon ha ett övertag genom att vara starkare och ha ett synsätt på kvinnan som svag, underordnad och sårbar. Det som skulle kunna tänkas framgå, är att denna okända gärningsperson är en man vilket ingen av informanterna nämner någon gång. Vi har funderat kring varför det under intervjuerna inte nämns att gärningspersonen är en man, vilket vi tolkar att det är utifrån den ovan nämnda beskrivning som informanterna har gjort. Vi tror att en förklaring skulle kunna ligga i att informanterna tänker att det är underförstått att det handlar om män, vilket gör att de inte behöver nämna det.

För att spinna vidare på temat om synen på kvinnan som rädd och sårbar (Burcar 2005, s. 164), har vi i vårt material fått fram intressanta resultat i relation till tidigare forskning. Under temat "Normer kön och motstånd", visar informanterna på en olikhet där några menar att de ser sig själva som fysiskt starka, inga lätta byten eller orädda. Begreppet kvinna blir här bekymmersamt som en enhetlig kategori, för vem är egentligen denna kvinna? Normen av kvinnan som underordnad och rädd verkar alltså innefatta endast en bild av kvinnan. Vi anser att man bör ta hänsyn till intersektionalitet som ett analytiskt perspektiv då det är nödvändigt för att vidare förstå maktrelationer i samhället, könsnormer samt olikheter i denna kategori. I vårt material framgår det olika typer av femininitet som inte stämmer överens med den normativa bilden av kvinnan som rädd och underordnad. Bilden av kvinnan som en enhetlig kategori med en viss form av femininitet, skapar strukturella förväntningar som inte tillåter andra kvinnligheter och femininiteter. Koskela (1999, s. 115) beskriver att kvinnor ständigt får varningar för att påminnas om att de kan utsättas för brott och därigenom skapar en socialt konstruerad rädsla. Detta är intressant utifrån vad som händer med synen på kvinnan med en viss femininitet, som rädd, sårbar och

underordnad, om hon skulle välja att gå ut en kväll/natt och då utsättas för våld. Vidare har vi reflekterat kring betydelsen av relationen mellan hur risk görs tillsammans med intersektionella faktorer så som bland annat genus (Nygren et al. 2017, s. 418). Vi tänker i enlighet med detta att risk är något som är inskrivet i våra kroppar och i vårt kön tillsammans med klass, etnicitet och sexualitet där de rådande hegemoniska strukturerna och normativa makterna utsätter grupper som avviker från normerna för risk. Att vara kvinna i dessa rådande strukturer, innebär alltså en underordning och på så sätt en grupp i riskzonen.

Avslutningsvis tror vi att det finns ett behov av vidare forskning kring den hegemoniska maskuliniteten och den normativa makten, och hur detta yttrar sig på olika arbetsplatser för att belysa problematiken av denna struktur som begränsar kvinnor till att röra sig vart de vill, när det vill, och under dygnets alla timmar.

Källförteckning

Adelsköld, K. (2016). "Varför ska kvinnor hålla sig inne när det är män som är problemet?". *Svt Nyheter*, 8 mars. <https://www.svt.se/opinion/adelskold-om-8-mars>
[2018-05-24]

Ahrne, G. & Svensson, P. (red). (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Bitton, Y. & Shavit, T. (2015). Differences between men's and women's monetary valuation of crime avoidance behavior. *Feminist Criminology*, 10 (2), ss. 115-139. doi: 10.1177/1557085115571932

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB

Burcar, V. (2005). *Gestaltningar av offererfarenheter. Samtal med unga män som utsatts för brott*. Diss. Lund: Lunds Universitet.

Chan, J., Doran, S., & Marel, C. (2010). Doing and undoing gender in policing. *Theoretical Criminology*, 14 (4). ss. 425-446. doi: 10.1177/1362480610376408

Connell, R. (2009). *Om genus*. Göteborg: Daidalos AB

Connell, R. (2008). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos AB

Eriksson, H. (2016). Kriminologen: Polisen lägger skulden på kvinnorna. *Svt nyheter*, 9 mars.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/man-lagger-skulden-pa-de-kvinnor-som-drabbas> [2018-05-24]

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). *Intervjuer*. I Ahrne & Svensson. *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB

Gemzöe, L. (2014). *Feminism*. Stockholm: Bilda

Giritli Nygren, K., Öhman, S., & Olofsson, A. (2017). Doing and undoing risk: the mutual constitution of risk and heteronormativity in contemporary society. *Journal of Risk Research*, 20 (3), ss. 418-432. doi: 10.1080/13669877.2015.1088056

Heber, A. (2007). *Var Rädd Om Dig! Rädsla för Brott Enligt Forskning, Intervjupersoner och Dagspress*. Diss. Stockholm: Stockholms Universitet.

Koskela, H. (1999). "Gendered exclusions": Women's Fear of Violence and Changing Relations to Space. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, (81), ss. 111-124. <http://www.jstor.org/stable/491020>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur AB

Leijman, S. & Lauffs, T. (2016). Polisen varnar kvinnor i Östersund för att gå ut ensamma. *Svt nyheter*, 7 mars. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/polisen-varnar-kvinnor-i-ostersund-for-att-ga-ut> [2018-05-24]

Lupton, D. & Tulloch, J. (2003). *Risk and Everyday Life*. India: SAGE Publications Ltd.

McKibbin, W. F., Shackelford, T. K., Goetz, A. T., Bates, V. M., Starratt, V. G., Miner, E. J. (2008). Development and initial psychometric assessment of the rape avoidance inventory. *Personality and Individual Differences*, (39), ss. 336-340.

Nationella sekretariatet för genusforskning (u.å). *Hegemoni*. <https://www.genus.se/ord/hegemoni/> [2018-05-23]

Nationalencyklopedin, offentlig plats. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/offentlig-plats> [2018-05-21]

Olofsson, A. & Öhman, S. (2009) *Risker i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur AB.

Pain, R. H. (1997). Social geographies of Women's fear of crime. *Transactions of the Institute of British Geographers*, (22), ss. 231-244. <http://www.jstor.org/stable/622311>

Rosenberg, T. (2006). *Judith Butler och den nya genuspolitiken*. I Butler. *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Sandberg, L. & Rönnblom, M. (2013). Afraid and restricted vs bold and equal: Women's fear of violence and gender equality discourses in Sweden. *European Journal of Women's Studies*, 20(2), ss. 189-203. doi: 10.1177/1350506812463911.

Söderström, M., Ahlin, S., Westerberg, S., & Irlander Strid, Å. (2018). *Swedish Crime Survey 2017* (Rapport 2018:1). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. https://www.bra.se/download/18.10aae67f160e3eba6292cc95/1520607741267/2018_Swedish_Crime_Survey_2017.pdf

Valentine, G. (1989). The Geography of Women's Fear. *Area*, (21), ss. 385-390. <http://www.jstor.org/stable/20000063>

Valentine, G. (1992). Images of Danger: Women's Sources of Information about the Spatial Distribution of Male Violence. *Area*, (24), ss. 22-29. <http://www.jstor.org/stable/20003048>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.

Warr, M. (1984). Fear of victimization: Why are women and the elderly more afraid? *Social Science Quarterly*, (65), ss. 681-702. <http://www.jstor.org/stable/42861723>

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB

Bilaga 1 Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

Hur länge har du arbetat som polis?

Vad fick dig att söka till polisutbildningen?

Vad känner du är viktigt i ditt yrke som polis?

Vad tänker du när du hör ordet ”risk”?

Riskperception i arbetsyrket:

Vad anser du vara de främsta riskerna i ditt yrke?

Finns det någon gång som du upplevt rädsla i ditt yrke?

Individuell riskperception:

Vad känner du när du går själv på allmänna platser under kvälls/natttid som privatperson?

Finns det någon gång du har upplevt rädsla när du rört dig utomhus själv under natttid som privatperson?

Finns det några platser som du undviker under kvälls/natttid som privatperson?

Vilka risker anser du att det finns med att röra sig själv på allmänna platser under kvälls/natttid?

Är det här något du upplever som har ändrats över tid? (har det blivit mer eller mindre av dessa risker?)

Hantering av och i det offentliga rummet:

Om du (av olika anledningar) behöver ta dig hem ensam en kväll, vad brukar du tänka på då? Finns det några specifika strategier om du använder dig av? (ringa en vän, bli hämtad, ha nycklarna i handen)

Har du alltid använt dig av dessa strategier när du går ensam eller är det något som har växt fram?

Bilaga 2 Samtyckesblankett

Samtyckesblankett

Jag samtycker härmed till att medverka i studien och vet vad studiens syfte är. Jag har informerats om mitt deltagande i studien och att deltagandet är frivilligt och att jag när som helst kan avbryta min medverkan utan att ange orsak. De uppgifter som framkommer under intervjun kommer inte att föras vidare och mitt namn kommer inte att presenteras i det slutgiltiga arbetet. De uppgifter som framkommer under intervjun kommer att behandlas på ett sådant sätt, så att min identitet inte röjs. Uppgifterna kommer att bevaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. Den information jag lämnar kommer endast att användas till detta examensarbete men jag är medveten om att slutversionen är offentlig.

Ort och datum

Informant

Studenter
